ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 11ης Μαρτίου 2008 *

Στην υπόθεση C-420/06,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Schwerin (Γερμανία) με απόφαση της 24ης Αυγούστου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Οκτωβρίου 2006, στο πλαίσιο της δίκης

Rüdiger Jager

κατά

Amt für Landwirtschaft Bützow,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts και A. Tizzano, προέδρους τμήματος, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, A. Ó Caoimh (εισηγητή), J.-C. Bonichot και A. Arabadjiev, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Σεπτεμβρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— R. Jager, εκπροσωπούμενος από την K. Mueller, Rechtsanwältin,

— το Amt für Landwirtschaft Bützow, εκπροσωπούμενο από τον E. Schäfer,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Β. Κοντόλαιμο και την Ε. Σβολοπούλου,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον F. Erlbacher,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 57 έως 63 του κανονισμού (ΕΚ) 796/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004,

σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή της πολλαπλής συμμόρφωσης, της διαφοροποίησης και του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς (ΕΕ L 141, σ. 18), όπως τροποποιήθηκε και διορθώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 239/2005 της Επιτροπής, της 11ης Φεβρουαρίου 2005 (ΕΕ L 42, σ. 3, στο εξής: κανονισμός 796/2004), καθώς και του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο εκδικάσεως διαφοράς μεταξύ του R. Jager, γεωργού, και του Amt für Landwirtschaft Bützow (Υπηρεσία Γεωργίας του Bützow, στο εξής: Amt), αναφορικά με τη χορήγηση πριμοδοτήσεων για θηλάζουσες αγελάδες για το 2001.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

Η ταυτοποίηση και καταγραφή βοοειδών

3 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1760/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2000, για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης [ταυτοποίησης] και καταγραφής των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, καθώς και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 820/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L 204, σ. 1), θέτει, στα άρθρα 1 έως 10 αυτού, τους κανόνες που πρέπει να τηρούν αναφορικά με την ταυτοποίηση και καταγραφή βοοειδών.

4 Κατά το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 1760/2000, οι παραπομπές στον κανονισμό 820/97 θεωρείται ότι γίνονται στον κανονισμό αυτόν.

Το ισχύον για τα βοοειδή σύστημα ενισχύσεων

— Ο κανονισμός (ΕΚ) 1254/1999

5 Δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1254/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος (ΕΕ L 160, σ. 21), στον παραγωγό που έχει στην εκμετάλλευσή του θηλάζουσες αγελάδες μπορεί να χορηγηθεί, κατόπιν αιτήσεως του, πριμοδότηση διατήρησης αγέλης θηλαζουσών αγελάδων (πριμοδότηση για θηλάζουσες αγελάδες). Η πριμοδότηση αυτή χορηγείται υπό μορφή ετήσιας πριμοδότησης ανά παραγωγό εντός των ανωτάτων ατομικών ορίων.

6 Κατά το άρθρο 21 του κανονισμού αυτού, δικαίωμα για άμεσες ενισχύσεις παρέχεται εφόσον το ζώο έχει ταυτοποιηθεί και καταγραφεί σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 820/97.

— Ο κανονισμός (ΕΚ) 1782/2003

7 Από 1ης Ιανουαρίου 2005, οι προαναφερθείσες δύο διατάξεις του κανονισμού 1254/1999 καταργήθηκαν με τον κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης

στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) 2019/93, (ΕΚ) 1452/2001, (ΕΚ) 1453/2001, (ΕΚ) 1454/2001, (ΕΚ) 1868/94, (ΕΚ) 1251/1999, (ΕΚ) 1254/1999, (ΕΚ) 1673/2000, (ΕΟΚ) 2358/71 και (ΕΚ) 2529/2001 (ΕΕ L 270, σ. 1, και διορθωτικό, ΕΕ 2004, L 94, σ. 70).

8 Κατά τη δεύτερη και εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1782/2003:

«(2) Η καταβολή της άμεσης ενίσχυσης στο ακέραιο απαιτείται να συνδεθεί με την εφαρμογή κανόνων που αφορούν τη γεωργική γη, την παραγωγή και τη δραστηριότητα. Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα να ενσωματωθούν στις κοινές οργανώσεις των αγορών βασικά πρότυπα σχετικά με το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων και την υγεία και τις καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες. Σε περίπτωση μη εφαρμογής των βασικών αυτών προτύπων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ανακαλούν τις άμεσες ενισχύσεις με βάση αναλογικά, αντικειμενικά και προοδευτικά κριτήρια. Η ανάκληση αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται με την επιφύλαξη κυρώσεων που ισχύουν τώρα ή θα ισχύσουν στο μέλλον με βάση άλλες διατάξεις του κοινοτικού ή του εθνικού δικαίου.

[…]

(24) Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής γεωργίας και η προώθηση προτύπων για την ποιότητα των τροφίμων και το περιβάλλον συνεπάγεται κατ' ανάγκη μείωση των θεσμικών τιμών για τα γεωργικά προϊόντα με ταυτόχρονη αύξηση του κόστους παραγωγής για τις κοινοτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί και να προωθηθεί μια αειφόρος γεωργία που θα είναι περισσότερο προσανατολισμένη προς τις αγορές, απαιτείται να ολοκληρωθεί η μετάβαση από τη στήριξη της

παραγωγής στη στήριξη του παραγωγού μέσω της εισαγωγής συστήματος εισοδηματικής ενίσχυσης, αποσυνδεδεμένης από την παραγωγή για κάθε γεωργική εκμετάλλευση. Παρόλο που η αποσύνδεση δεν θα μεταβάλει τα ποσά που καταβάλλονται σήμερα στους γεωργούς, θα αυξήσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της ενίσχυσης του εισοδήματος. Κατά συνέπεια, κρίνεται σκόπιμο η ενιαία ενίσχυση ανά γεωργική εκμετάλλευση να εξαρτάται από την πολλαπλή συμμόρφωση προς κριτήρια περιβαλλοντικά, ασφάλειας των τροφίμων, καλής υγείας και μεταχείρισης των ζώων, καθώς και διατήρησης της γεωργικής εκμετάλλευσης σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση.»

9 Κατά το άρθρο 1 του κανονισμού 1782/2003:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει:

— κοινούς κανόνες για τις άμεσες ενισχύσεις με βάση καθεστώτα στήριξης του εισοδήματος στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής που χρηματοδοτούνται από το "Τμήμα Εγγυήσεων" του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), εκτός από εκείνες που προβλέπονται από τον κανονισμό (ΕΚ) 1257/1999 [του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το ΕΓΤΠΕ και για την τροποποίηση και κατάργηση ορισμένων κανονισμών (ΕΕ L 160, σ. 80)],

— στήριξη του εισοδήματος των γεωργών (που αναφέρεται στη συνέχεια ως "καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης"),

— καθεστώτα στήριξης για γεωργούς που παράγουν [...] βόειο κρέας [...]»

10 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, του κανονισμού 1782/2003 ως «άμεση ενίσχυση» νοείται: «η πληρωμή που καταβάλλεται απ' ευθείας στον γεωργό στα πλαίσια ενός καθεστώτος στήριξης του εισοδήματος από τα απαριθμούμενα στο παράρτημα Ι» του κανονισμού αυτού. Όσον αφορά τον τομέα του βοείου κρέατος, στο παράρτημα αυτό γίνεται, μεταξύ άλλων, μνεία της πριμοδοτήσεως για θηλάζουσες αγελάδες.

11 Οι κοινοί κανόνες περί άμεσων ενισχύσεων περιλαμβάνονται στον τίτλο ΙΙ του κανονισμού 1782/2003, που επιγράφεται «Γενικές διατάξεις», το κεφάλαιο 1 του οποίου, που επιγράφεται «Πολλαπλή συμμόρφωση», περιλαμβάνει τα άρθρα 3 έως 9 του κανονισμού αυτού.

12 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει:

«Ο γεωργός που λαμβάνει άμεσες ενισχύσεις οφείλει να εφαρμόζει τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του παραρτήματος αυτού, και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που θεσπίζονται στο άρθρο 5.»

13 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003, οι κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης στις οποίες αναφέρεται το παράρτημα ΙΙΙ αφορούν τη δημόσια υγεία, καθώς και την υγεία των ζώων και των φυτών, το περιβάλλον και τις καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων. Μεταξύ των κανονιστικών απαιτήσεων που περιέχονται σε 18 οδηγίες και κανονισμούς, το σημείο Α, ψηφίο 8, του παραρτήματος αυτού αναφέρει τα άρθρα 4 και 7 του κανονισμού 1760/2000.

14 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003 ορίζει:

«Στις περιπτώσεις που δεν εφαρμόζονται οι κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης ή οι ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, ως αποτέλεσμα πράξης ή παράλειψης άμεσα αποδιδόμενης στον συγκεκριμένο γεωργό, το συνολικό ποσό των άμεσων ενισχύσεων που προβλέπεται να καταβληθούν κατά το ημερολογιακό έτος κατά το οποίο σημειώθηκε η μη εφαρμογή, και αφού εφαρμοσθούν τα άρθρα 10 και 11 [...]».

15 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, οι λεπτομερείς κανόνες περί μειώσεων και αποκλεισμών καθορίζονται λαμβανομένων υπόψη της σοβαρότητας, της εκτάσεως, του διαρκούς χαρακτήρα και της επαναλήψεως της διαπιστωθείσας μη συμμορφώσεως.

16 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 2, επιγραφόμενο «Διαφοροποίηση και δημοσιονομική πειθαρχία», του τίτλου II του κανονισμού αυτού, ορίζει ότι όλα τα ποσά των άμεσων ενισχύσεων που χορηγούνται στον γεωργό σε δεδομένο κράτος μέλος μειώνονται, κατ' έτος μέχρι το 2012, κατά ποσοστό οριζόμενο στη διάταξη αυτή.

17 Δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 1782/2003, το οποίο επίσης περιλαμβάνεται στο ως άνω κεφάλαιο 2, τα ποσά αυτά δύνανται να προσαρμόζονται ετησίως με απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για λόγους δημοσιονομικής πειθαρχίας.

18 Ο τίτλος III του κανονισμού αυτού, επιγραφόμενος «Καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης», περιλαμβάνει, στα κεφάλαια 1 έως 4 αυτού, τους βασικούς κανόνες που εφαρμόζονται στο πλαίσιο αυτού του συστήματος στηρίξεως του εισοδήματος των γεωργών που έχει αποσυνδεθεί από την παραγωγή. Από τα άρθρα 33, παράγραφος 1, στοιχείο

α΄, 37, παράγραφος 1, 38 και 41 του κανονισμού αυτού προκύπτει ότι οι γεωργοί που έλαβαν ενίσχυση, κατά τη διάρκεια περιόδου αναφοράς περιλαμβάνουσας τα ημερολογιακά έτη 2000 έως 2002, δυνάμει ενός τουλάχιστον των συστημάτων ενισχύσεων που προβλέπει το παράρτημα VI του κανονισμού αυτού, μεταξύ των οποίων η πριμοδότηση για θηλάζουσες αγελάδες, δικαιούνται ενισχύσεως υπολογιζόμενης βάσει ενός ποσού αναφοράς το οποίο προκύπτει, για κάθε γεωργό, από τον ετήσιο μέσο όρο, για όλη τη διάρκεια της περιόδου, του συνόλου των υπέρ αυτού καταβολών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο αυτών των συστημάτων. Το σύνολο των ποσών αναφοράς δεν μπορεί να υπερβαίνει ένα ανώτατο όριο που ορίζεται σε εθνικό επίπεδο για κάθε κράτος μέλος στο παράρτημα VIII του κανονισμού αυτού.

19 Οι διατάξεις του κεφαλαίου 5 του ως άνω τίτλου ΙΙΙ, επιγραφομένου «Περιφερειακή και προαιρετική εφαρμογή», προβλέπουν ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αποφασίσουν, μέχρι την 1η Αυγούστου 2004, να εφαρμόσουν το ενιαίο σύστημα καταβολών που προβλέπουν τα κεφάλαια 1 ως 4 του τίτλου ΙΙΙ, μεταξύ άλλων, σε περιφερειακό επίπεδο ή κατά τρόπο μερικό.

20 Το τμήμα 1 του ως άνω κεφαλαίου 5, επιγραφόμενο «Περιφερειακή εφαρμογή», περιλαμβάνει τα άρθρα 58 έως 63. Βάσει των άρθρων 58, παράγραφοι 1 και 3, και 59, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1782/2003, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν το σύστημα της ενιαίας ενισχύσεως σε περιφερειακό επίπεδο, κατανέμοντας το ορισθέν εθνικό ανώτατο όριο όχι ατομικώς μεταξύ των γεωργών του κράτους αυτού βάσει των αντιστοίχων ποσών αναφοράς, αλλά μεταξύ των διαφόρων περιφερειών της επικρατείας τους, και διανέμοντάς το κατ' ανώτατο όριο ποσό που αναλογεί σε κάθε περιφέρεια κατ' αποκοπήν σε όλους τους γεωργούς της οικείας περιφέρειας, υπό μορφή παροχής σε καθένα εξ αυτών δικαιωμάτων των οποίων η μοναδιαία αξία ισοδυναμεί με τον λόγο του περιφερειακού αυτού ανωτάτου ορίου προς τον αριθμό των επιλέξιμων εκταρίων που έχει καθορισθεί σε περιφερειακό επίπεδο.

21 Το τμήμα 2 αυτού του κεφαλαίου 5, επιγραφόμενο «Μερική εφαρμογή», περιλαμβάνει τα άρθρα 64 έως 69. Δυνάμει των διατάξεων αυτού του τμήματος, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα, σε εθνικό ή σε περιφερειακό επίπεδο, να διατηρήσουν, στο πλαίσιο ενός συστήματος καλούμενου «ανασύνδεση» με την παραγωγή, ορισμένες άμεσες ενισχύσεις. Το άρθρο 68 του κανονισμού 1782/2003, επιγραφόμενο «Ενισχύσεις βοείου κρέατος», προβλέπει σχετικώς, στην παράγραφο 2, στοιχεία α΄, i, πρώτο και τρίτο εδάφιο, ότι τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να καταβάλλουν την πριμοδότηση για θηλάζουσες αγελάδες υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον τίτλο IV, κεφάλαιο 12, του κανονισμού αυτού.

22 Ο εν λόγω τίτλος IV, επιγραφόμενος «Άλλα καθεστώτα ενίσχυσης», περιλαμβάνει τις διατάξεις που εφαρμόζονται επί των δεύτερων αυτών συστημάτων άμεσων πληρωμών των «αποσυνδεδεμένων» από την παραγωγή. Το περιλαμβανόμενο στον τίτλο αυτόν άρθρο 138 του κανονισμού 1782/2003, το οποίο ανήκει στο κεφάλαιο 12, επιγραφόμενο «Ενισχύσεις βοείου κρέατος», προβλέπει ότι, για να θεμελιωθεί δικαίωμα άμεσων ενισχύσεων για το βόειο κρέας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η πριμοδότηση για θηλάζουσες αγελάδες, που προβλέπουν τα άρθρα 125 έως 128 του κανονισμού αυτού, το ζώο πρέπει να ταυτοποιείται και να καταγράφεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 1760/2000.

Οι λεπτομέρειες εφαρμογής των συστημάτων ενισχύσεων για βοοειδή

— Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3887/92

23 Το άρθρο 10γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 3887/92 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1992, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 391, σ. 36), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2801/1999 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1999 (ΕΕ L 340, σ. 29, στο εξής: κανονισμός 3887/92), θέτει τους κανόνες για τη μείωση των ενισχύσεων σε περίπτωση μη τηρήσεως της υποχρεώσεως καταγραφής των βοοειδών για τα οποία δεν έχει υποβληθεί αίτηση χορηγήσεως ενισχύσεως. Το άρθρο αυτό ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Όσον αφορά τα βοοειδή, εκτός αυτών τα οποία καλύπτονται από το άρθρο 10β, εφόσον με τους επιτόπιους ελέγχους αποκαλυφθεί ότι ο αριθμός των επιλέξιμων για κοινοτικές ενισχύσεις ζώων τα οποία ευρίσκονται στην εγκατάσταση δεν αντιστοιχεί:

α) με τον αριθμό των ζώων που κοινοποιήθηκαν στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού […] 820/97,

β) με τον αριθμό των ζώων που έχουν εγγραφεί στο μητρώο της εκμετάλλευσης, σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού […] 820/97,

γ) με τον αριθμό των διαβατηρίων των ζώων που ευρίσκονται στην εκμετάλλευση, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού […] 820/97,

μειώνεται αναλογικώς, εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας, το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που χορηγείται στον αιτούντα, στο πλαίσιο του οικείου καθεστώτος ενισχύσεων, για το δωδεκάμηνο διάστημα πριν από τον επιτόπιο έλεγχο με τον οποίο διαπιστώθηκαν οι ανωτέρω διαφορές.

Η μείωση υπολογίζεται με βάση τον αριθμό όλων των ζώων που υπάγονται στο οικείο καθεστώς ή των εγγραφών στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού […] 820/97, ή τον αριθμό των διαβατηρίων ή των εγγραφών στο μητρώο της εκμετάλλευσης, όποια από τις ανωτέρω αριθμητικές τιμές είναι η μικρότερη.

[…]

3. Αν η διαφορά που διαπιστώνεται κατά τον επιτόπιο έλεγχο είναι μεγαλύτερη από το 20 % του αριθμού των επιλέξιμων ζώων δεν χορηγείται καμία πριμοδότηση για τους δώδεκα μήνες που προηγούνται του επιτόπιου ελέγχου.»

— Ο κανονισμός (ΕΚ) 2419/2001

24 Ο κανονισμός 3887/92 καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2419/2001 της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2001, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου για ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου (ΕΕ L 327, σ. 11, και διορθωτικό, ΕΕ 2002, L 7, σ. 48). Κατά το άρθρο 53, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2419/2001, ο κανονισμός 3887/92 παραμένει σε ισχύ όσον αφορά τις αιτήσεις ενισχύσεως για τις περιόδους εμπορίας ή τις περιόδους αναφοράς των πριμοδοτήσεων που έχουν αρχίσει πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002.

25 Τα άρθρα 36 έως 43 του κανονισμού 2419/2001, που περιλαμβάνονται στον τίτλο IV, επιγραφόμενο «Βάση για τον υπολογισμό της ενίσχυσης, των μειώσεων και των αποκλεισμών», θέτουν τους κανόνες που ρυθμίζουν τις διαπιστώσεις αιτήσεων χορηγήσεως κτηνοτροφικών ενισχύσεων.

26 Το άρθρο 39 του κανονισμού αυτού, επιγραφόμενο «Μη συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν την αναγνώριση και καταγραφή βοοειδών για τα οποία δεν έχει υποβληθεί αίτηση ενίσχυσης», ορίζει στην παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο, τα εξής:

«Εάν, κατόπιν επιτόπιων ελέγχων που αφορούν βοοειδή για τα οποία δεν έχει υποβληθεί αίτηση ενίσχυσης, διαπιστωθούν περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής βοοειδών, το συνολικό ποσό της ενίσχυσης το οποίο δικαιούται ο γεωργός σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 3 στο πλαίσιο των καθεστώτων ενίσχυσης για τα βοοειδή για τη σχετική περίοδο πριμοδότησης, ενδεχομένως μετά την εφαρμογή των μειώσεων σύμφωνα με το άρθρο 38, μειώνεται, πλην περιπτώσεων ανωτέρας βίας ή έκτακτων περιστάσεων κατά την έννοια του άρθρου 48, κατά ένα ποσό που υπολογίζεται βάσει του τύπου που παρατίθεται στην παράγραφο 2.»

27 Κατά την εν λόγω παράγραφο 2, το ποσό της μειώσεως ορίζεται εφαρμοζομένου επί του συνολικού ποσού της ενισχύσεως το οποίο δικαιούται ο γεωργός για την αντίστοιχη περίοδο αναφοράς, που λαμβάνεται υπόψη για τις πριμοδοτήσεις δυνάμει των συστημάτων ενισχύσεων για βοοειδή, ενός συντελεστή ο οποίος εκφράζει τον λόγο μεταξύ του αριθμού των περιπτώσεων μη συμμορφώσεως και του αριθμού των βοοειδών που είναι παρόντα στην εκμετάλλευση κατά τη στιγμή του επιτόπιου ελέγχου, ο συντελεστής δε αυτός σταθμίζεται ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο μέσος αριθμός βοοειδών που βρίσκονται στην εκμετάλλευση κατά τη διάρκεια του έτους κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε ο επιτόπιος έλεγχος.

28 Ο κανονισμός (ΕΚ) 118/2004 της Επιτροπής, της 23ης Ιανουαρίου 2004, με τον οποίο τροποποιήθηκε ο κανονισμός 2419/2001 (ΕΕ L 17, σ. 7), προσέθεσε, με το άρθρο του 1, σημείο 11, στοιχείο α΄, στο ως άνω άρθρο 39, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, την ακόλουθη φράση:

«Ωστόσο, η μείωση του ποσού της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 20 % του συνολικού ποσού [των ενισχύσεων] το οποίο δικαιούται να λάβει ο γεωργός [για την αντίστοιχη περίοδο αναφοράς των πριμοδοτήσεων, δυνάμει των συστημάτων ενισχύσεων για βοοειδή].»

— Ο κανονισμός 796/2004

29 Ο κανονισμός 796/2004 κατάργησε τον κανονισμό 2419/2001. Κατά το άρθρο 81, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 796/2004, ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται επί αιτήσεων χορηγήσεως ενισχύσεως που αφορούν περιόδους εμπορίας ή πριμοδότησης που αρχίζουν την 1ην Ιανουαρίου 2005.

30 Η δωδέκατη, πεντηκοστή πέμπτη και πεντηκοστή έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 796/2004 έχουν ως εξής:

«(12) Ο κανονισμός [...] 1782/2003 δίνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να επιλέξουν αν θα εφαρμόσουν ορισμένα από τα καθεστώτα ενίσχυσης που προβλέπονται σε αυτόν. Ως εκ τούτου, ο παρών κανονισμός πρέπει να περιλάβει διατάξεις για τις ανάγκες διαχείρισης και ελέγχου όσον αφορά κάθε δυνατή επιλογή. Οι διατάξεις αυτές που θα περιληφθούν στον παρόντα κανονισμό, επομένως, θα μπορούν να εφαρμόζονται μόνο στην έκταση που τα κράτη μέλη έχουν προβεί στις εν λόγω επιλογές.

[...]

(55) Για την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την καταπολέμηση των παρατυπιών και των περιπτώσεων απάτης. Πρέπει να θεσπιστούν χωριστές διατάξεις σε περιπτώσεις παρατυπιών που διαπιστώνονται σε σχέση με τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τα διάφορα καθεστώτα ενισχύσεων.

(56) Το σύστημα των μειώσεων και αποκλεισμών που προβλέπεται στον κανονισμό [...] 1782/2003 σε σχέση με τις υποχρεώσεις πολλαπλής συμμόρφωσης, όμως, έχει διαφορετικό στόχο, δηλαδή να δημιουργήσει κίνητρο για τους γεωργούς, ώστε να τηρούν την ήδη υπάρχουσα νομοθεσία στους διάφορους τομείς της πολλαπλής συμμόρφωσης.»

31 Ο τίτλος ΙΙΙ του κανονισμού 796/2004, που αφορά τους ελέγχους, περιλαμβάνει το κεφάλαιο ΙΙΙ επιγραφόμενο «Έλεγχοι με αντικείμενο την πολλαπλή συμμόρφωση».

Στο κεφάλαιο αυτό ανήκει το άρθρο 48, του οποίου η παράγραφος 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, στοιχεία β΄ και γ΄, προβλέπει ότι για κάθε επιτόπιο έλεγχο συντάσσεται από την αρμόδια αρχή ελέγχου έκθεση περιλαμβάνουσα διάφορα μέρη. Σε ένα από τα μέρη αυτά πρέπει να περιγράφονται χωριστά οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά κάθε μία από τις σχετικές απαιτήσεις και τα σχετικά πρότυπα, ενώ ένα άλλο μέρος, καλούμενο «αξιολόγηση», πρέπει να περιλαμβάνει εκτίμηση της σημασίας της μη συμμορφώσεως για κάθε μία από τις απαιτήσεις και/ή για κάθε ένα από τα σχετικά πρότυπα, με βάση τα κριτήρια της σοβαρότητας, της εκτάσεως, του διαρκούς χαρακτήρα και της επαναλήψεως, με ένδειξη των παραγόντων που ενδεχομένως δικαιολογούν αύξηση ή ελάττωση της μείωσης που πρέπει να επιβληθεί.

32 Με τον τίτλο IV του κανονισμού 796/2004 καθορίζονται οι κανόνες περί βάσεως υπολογισμού των ενισχύσεων, μειώσεων και αποκλεισμών.

33 Υπό τον τίτλο αυτόν, το κεφάλαιο Ι, επιγραφόμενο «Διαπιστώσεις σχετικές με τα κριτήρια επιλεξιμότητας», περιλαμβάνει, στα άρθρα 57 έως 63, τις διατάξεις που ισχύουν για τις κτηνοτροφικές επιδοτήσεις, μεταξύ των οποίων το άρθρο 59, το οποίο καθορίζει τις μειώσεις και τους αποκλεισμούς που ισχύουν για βοοειδή για τα οποία έχει ζητηθεί η χορήγηση ενισχύσεως.

34 Το κεφάλαιο ΙΙ του ιδίου αυτού τίτλου επιγραφόμενο «Διαπιστώσεις σχετικές με την πολλαπλή συμμόρφωση», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες διατάξεις:

«*Άρθρο 66*

Επιβολή μειώσεων σε περίπτωση αμέλειας

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 71, εάν η προσδιορισθείσα μη συμμόρφωση οφείλεται σε αμέλεια του κατόχου της εκμετάλλευσης, επιβάλλεται μείωση στο συνολικό

ποσό άμεσης ενίσχυσης, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 στοιχείο δ΄ του κανονισμού […] 1782/2003, που έχει χορηγηθεί ή πρόκειται να χορηγηθεί στον συγκεκριμένο κάτοχο εκμετάλλευσης κατόπιν των αιτήσεων ενίσχυσης που υπέβαλε ή θα υποβάλει ακόμα κατά τη διάρκεια του ημερολογιακού έτους της διαπίστωσης. Η μείωση αυτή ανέρχεται, κατά κανόνα, σε 3 % του εν λόγω συνολικού ποσού.

Εντούτοις, ο οργανισμός πληρωμών δύναται, βασιζόμενος στην εκτίμηση που παρέχεται από την αρμόδια ελεγκτική αρχή στην έκθεση ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 48 παράγραφος 1 στοιχείο γ΄, να αποφασίσει είτε να μειώσει το ανωτέρω ποσοστό σε 1 % ή να το αυξήσει σε 5 % του εν λόγω συνολικού ποσού ή, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 48 παράγραφος 1 στοιχείο γ΄, να μην επιβάλει καμία μείωση.

2. Όταν διαπιστώνονται περισσότερες της μιας καταστάσεις μη συμμόρφωσης προς διάφορες πράξεις ή πρότυπα για τον ίδιο τομέα πολλαπλής συμμόρφωσης, οι καταστάσεις αυτές θεωρούνται ως μία κατάσταση μη συμμόρφωσης για τον καθορισμό της μείωσης σύμφωνα με την παράγραφο 1.

3. Όταν διαπιστώνονται περισσότερες της μιας καταστάσεις μη συμμόρφωσης προς διάφορες πράξεις ή πρότυπα για τον ίδιο τομέα πολλαπλής συμμόρφωσης, η διαδικασία καθορισμού της μείωσης που περιγράφεται στην παράγραφο 1 εφαρμόζεται χωριστά για κάθε κατάσταση μη συμμόρφωσης.

Ωστόσο, η μη συμμόρφωση με πρότυπο, το οποίο επίσης συνιστά απαίτηση, θεωρείται ότι αποτελεί μία κατάσταση μη συμμόρφωσης.

Τα προκύπτοντα ποσοστά μείωσης αθροίζονται. Η μέγιστη μείωση, ωστόσο, δεν υπερβαίνει το 5 % του συνολικού ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

4. Με την επιφύλαξη των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης εκ προθέσεως σύμφωνα με το άρθρο 67, όταν διαπιστώνεται επανειλημμένη μη συμμόρφωση, το ποσοστό που καθορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 για την πρώτη κατάσταση μη συμμόρφωσης, τριπλασιάζεται για την πρώτη επανάληψη. Προς τούτο, εάν το εν λόγω ποσοστό έχει καθοριστεί σύμφωνα με την παράγραφο 2, ο οργανισμός πληρωμών προσδιορίζει το ποσοστό που θα είχε εφαρμοστεί για την πρώτη κατάσταση μη συμμόρφωσης προς τη συγκεκριμένη απαίτηση ή πρότυπο.

Σε περίπτωση περαιτέρω επαναλήψεων, ο τριπλασιασμός εφαρμόζεται κάθε φορά στο ποσοστό μείωσης που έχει προκύψει για την προηγούμενη επανειλημμένη μη συμμόρφωση. Η μέγιστη μείωση δεν πρέπει, ωστόσο, να υπερβαίνει το 15 % του συνολικού ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

Μόλις συμπληρωθεί το ανώτατο ποσοστό του 15 %, ο οργανισμός πληρωμών ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο κάτοχο εκμετάλλευσης ότι εάν διαπιστωθεί εκ νέου η ίδια κατάσταση μη συμμόρφωσης, θα θεωρηθεί ότι αυτός έχει ενεργήσει εκ προθέσεως κατά την έννοια του άρθρου 67. Εάν διαπιστωθεί μετέπειτα μη συμμόρφωση, το εφαρμοστέο ποσοστό μείωσης καθορίζεται με τριπλασιασμό του γινομένου του προηγούμενου πολλαπλασιασμού, όπου ισχύει, πριν από την εφαρμογή του περιορισμού σε 15 % που προβλέπεται στην τελευταία πρόταση του δεύτερου εδαφίου.

5. Σε περίπτωση που διαπιστώνεται επανειλημμένη μη συμμόρφωση από κοινού με άλλη κατάσταση μη συμμόρφωσης ή άλλη επανειλημμένη μη συμμόρφωση, τα προκύπτοντα ποσοστά μείωσης αθροίζονται. Με την επιφύλαξη του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 4, ωστόσο, η μέγιστη μείωση δεν υπερβαίνει το 15 % του συνολικού ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 67

Επιβολή μειώσεων και αποκλεισμών στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης εκ προθέσεως.

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 71, εφόσον η διαπιστωθείσα μη συμμόρφωση έχει διαπραχθεί εκ προθέσεως, η εφαρμοστέα μείωση στο συνολικό ποσό που αναφέρεται στο άρθρο 66 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, ανέρχεται, κατά κανόνα, σε 20 % του εν λόγω συνολικού ποσού.

Εντούτοις, ο οργανισμός πληρωμών δύναται, βασιζόμενος στην εκτίμηση που παρέχεται από την αρμόδια ελεγκτική αρχή στην έκθεση ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 48 παράγραφος 1 στοιχείο γ΄, να αποφασίσει να μειώσει το ανωτέρω ποσοστό σε 15 % τουλάχιστον ή, κατά περίπτωση, να το αυξήσει έως και στο 100 % του εν λόγω συνολικού ποσού.

2. Εάν η μη συμμόρφωση εκ προθέσεως αφορά ένα συγκεκριμένο καθεστώς ενισχύσεων, ο κάτοχος της εκμετάλλευσης αποκλείεται από το καθεστώς αυτό για το συγκεκριμένο ημερολογιακό έτος.

Σε ακραίες περιπτώσεις από πλευράς έκτασης, σοβαρότητας ή διαρκούς χαρακτήρα της μη συμμόρφωσης ή όταν διαπιστώνεται επανειλημμένη μη συμμόρφωση εκ προθέσεως, ο κάτοχος της εκμετάλλευσης αποκλείεται από το σχετικό καθεστώς ενισχύσεων και το επόμενο ημερολογιακό έτος.»

Διαχρονική εφαρμογή των διοικητικών κυρώσεων που προβλέπουν οι κοινοτικές πράξεις

35 Το άρθρο 1 του κανονισμού 2988/95 ορίζει:

«1. Για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεσπίζονται γενικοί κανόνες σχετικά με ομοιογενείς ελέγχους, καθώς και με διοικητικά μέτρα και κυρώσεις για τις παρατυπίες βάσει του κοινοτικού δικαίου.

2. Παρατυπία συνιστά κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού δικαίου που προκύπτει από πράξη ή παράλειψη ενός οικονομικού φορέα, με πραγματικό ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο γενικός προϋπολογισμός των Κοινοτήτων ή προϋπολογισμός διαχειριζόμενος από τις Κοινότητες, είτε με τη μείωση ή ματαίωση εσόδων που προέρχονται από ίδιους πόρους που εισπράττονται απευθείας για λογαριασμό της Κοινότητας, είτε με αδικαιολόγητη δαπάνη.»

36 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Σε περίπτωση μεταγενέστερης τροποποίησης των διατάξεων περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων που περιέχονται σε κοινοτικούς κανόνες, ισχύουν αναδρομικώς οι λιγότερο αυστηρές διατάξεις.»

Η εθνική νομοθεσία

37 Στη Γερμανία, ο νόμος περί μεταφοράς στην εσωτερική έννομη τάξη των διατάξεων περί μεταρρυθμίσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (Gesetz zur Umsetzung der Reform der Gemeinsamen Agrarpolitik), της 21ης Ιουλίου 2004 (*BGBl.* 2004 I, σ. 1763), προβλέπει ότι η πριμοδότηση για θηλάζουσες αγελάδες πρέπει να καταβάλλεται, από 1ης Ιανουαρίου 2005, στο πλαίσιο του συστήματος ενιαίας καταβολής που προβλέπει ο τίτλος ΙΙΙ του κανονισμού 1782/2003. Με τον νόμο αυτό, επίσης, τίθεται σε εφαρμογή σε περιφερειακό επίπεδο το σύστημα ενιαίας καταβολής.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

38 Κατά τον Μάιο 2001, ο R. Jager ζήτησε από το Amt τη χορήγηση πριμοδοτήσεως θηλάζουσας αγελάδας για 71 βοοειδή της χρήσεως 2001.

39 Με απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2002, το Amt απέρριψε στο σύνολό της την αίτηση αυτή με το αιτιολογικό ότι, κατόπιν επιτοπίου ελέγχου, διαπιστώθηκαν παρατυπίες εμπίπτουσες στο άρθρο 10γ, παράγραφος 1, του κανονισμού 3887/92, δεδομένου ότι η διαπιστωθείσα διαφορά υπερέβαινε το 20 % του αριθμού των επιλέξιμων ζώων.

40 Κατόπιν διοικητικής ενστάσεως η οποία δεν ευδοκίμησε, ο R. Jager προσέφυγε, στις 25 Ιουλίου 2002, ενώπιον του Verwaltungsgericht Schwerin.

41 Με την αίτησή του για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως το δικαστήριο αυτό επισημαίνει ότι, λαμβανομένων υπόψη του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος,

του κανονισμού 2988/95 και της αποφάσεως της 1ης Ιουλίου 2004, C-295/02, Gerken (Συλλογή 2004, σ. I-6369), που καθιερώνουν την αρχή της εφαρμογής της ηπιότερης ποινής, κρίσιμος για την επίλυση της παρούσας διαφοράς είναι, εν πάση περιπτώσει, ο κανονισμός 118/2004, καθόσον με τον κανονισμό αυτόν προστέθηκε το άρθρο 39, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2419/2001, διάταξη θέτουσα ανώτατο όριο, προβλέπουσα δηλαδή ότι η μείωση της ενισχύσεως δεν μπορεί να υπερβεί το 20 % του συνολικού ποσού της ενισχύσεως που δικαιούται ο γεωργός δυνάμει των συστημάτων ενισχύσεων για βοοειδή για τη σχετική περίοδο αναφοράς των πριμοδοτήσεων.

42 Το αιτούν δικαστήριο φρονεί, πάντως, ότι ο κανονισμός 796/2004, ο οποίος εφαρμόζεται επί αιτήσεων χορηγήσεως ενισχύσεων που υποβλήθηκαν για τις περιόδους εμπορίας και τις περιόδους αναφοράς των πριμοδοτήσεων που αρχίζουν μετά την 1ην Ιανουαρίου 2005, είναι ακόμη ευνοϊκότερος για τον R. Jager. Πράγματι, τα άρθρα 57 έως 63 του κανονισμού αυτού, τα οποία κατά μέγα μέρος επαναλαμβάνουν τις διατάξεις των άρθρων 36 έως 43 του κανονισμού 2419/2001, δεν περιλαμβάνουν διάταξη ανάλογη εκείνης του άρθρου 39 του δεύτερου κανονισμού. Ακριβώς, όμως, η έλλειψη οποιασδήποτε κυρώσεως συνιστά την ηπιότερη κύρωση που θα μπορούσε να υπάρξει για τον R. Jager.

43 Εντούτοις, το Verwaltungsgericht Schwerin διερωτάται αν η ευνοϊκότερη αυτή διάταξη έχει εφαρμογή επί της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεδομένου ότι, στη Γερμανία, από 1ης Ιανουαρίου 2005, η πριμοδότηση για θηλάζουσες αγελάδες χορηγείται ως ενιαία ενίσχυση, με συνέπεια να μην έχουν εφαρμογή στο εν λόγω κράτος μέλος οι διατάξεις περί κτηνοτροφικών πριμοδοτήσεων των άρθρων 57 έως 63 του κανονισμού 796/2004.

44 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«[Μ]πορεί να εφαρμοστεί αναδρομικώς διάταξη προβλέπουσα ηπιότερες κυρώσεις (όσον αφορά κτηνοτροφικές πριμοδοτήσεις) ακόμα και στην περίπτωση κατά την

οποία η ρύθμιση αυτή ισχύει, κατ' αρχήν, για περίοδο κατά την οποία δεν προβλεπόταν στο οικείο κράτος μέλος η χορήγηση κτηνοτροφικών πριμοδοτήσεων, αλλά εφαρμοζόταν το σύστημα των άμεσων ενισχύσεων [?]»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις επί του προδικαστικού ερωτήματος

45 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, ουσιαστικώς, αν το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95 έχει την έννοια ότι οι διατάξεις που θεσπίζουν τα άρθρα 57 έως 63 του κανονισμού 796/2004 εφαρμόζονται αναδρομικώς επί αιτήσεως χορηγήσεως κτηνοτροφικής ενισχύσεως, εμπίπτουσας, ratione temporis, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 3887/92, η οποία κατέληξε σε αποκλεισμό από τη χορήγηση της ενισχύσεως του άρθρου 10γ του δεύτερου κανονισμού, μολονότι αυτές οι διατάξεις του κανονισμού 796/2004 δεν έχουν ratione materiae εφαρμογή στο οικείο κράτος μέλος.

46 Στο πλαίσιο της προβλεπόμενης με το άρθρο 234 ΕΚ διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ εθνικών δικαστηρίων και Δικαστηρίου, στο δεύτερο εναπόκειται να δώσει στο αιτούν δικαστήριο λυσιτελή απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (αποφάσεις της 4ης Μαΐου 2006, C-286/05, Haug, Συλλογή 2006, σ. I-4121, σκέψη 17, καθώς και της 8ης Μαρτίου 2007, C-45/06, Campina, Συλλογή 2007, σ. I-2089, σκέψη 30).

47 Επιπλέον, αποστολή του Δικαστηρίου είναι να ερμηνεύει όλες τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου που έχουν ανάγκη τα εθνικά δικαστήρια προκειμένου να αποφανθούν

επί των διαφορών των οποίων έχουν επιληφθεί, ακόμη και όταν οι διατάξεις αυτές δεν αναφέρονται ρητώς στα ερωτήματα που του υποβάλλουν τα εθνικά δικαστήρια (βλ. αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2002, C-304/00, Strawson και Gagg & Sons, Συλλογή 2002, σ. I-10737, σκέψη 58, καθώς και Campina, προαναφερθείσα, σκέψη 31).

48 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το προδικαστικό ερώτημα στηρίζεται στην υπόθεση ότι, επί της παρατυπίας περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη, δηλαδή επί της μη τηρήσεως, όσον αφορά τα βοοειδή περί των οποίων δεν έχουν υποβληθεί αιτήσεις χορηγήσεως ενισχύσεως, των κανόνων περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής του κανονισμού 1760/2000, ο κανονισμός 796/2004, ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή διαρκούσης της διαδικασίας της κύριας δίκης, δεν προβλέπει πλέον καμία κύρωση, αντιθέτως προς τον κανονισμό 3887/92, καθώς και τον κανονισμό 2419/2001, ο οποίος κατάργησε και αντικατέστησε τον δεύτερο.

49 Όπως, όμως, ορθώς επισήμαναν ο R. Jager, η Ελληνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η υπόθεση αυτή είναι εσφαλμένη.

50 Βεβαίως, όπως τόνισε το αιτούν δικαστήριο, αντιθέτως προς τα άρθρα 36 έως 43 του κανονισμού 2419/2001, τα οποία προέβλεπαν τις διατάξεις περί καθορισμού της βάσεως υπολογισμού, μειώσεων και αποκλεισμών επί αιτήσεων χορηγήσεως κτηνοτροφικής ενισχύσεως, τα άρθρα 57 έως 63 του κανονισμού 796/2004, που ρυθμίζουν το ίδιο ζήτημα, δεν περιλαμβάνουν διάταξη ανάλογη εκείνης του άρθρου 39 του κανονισμού 2419/2001, η οποία, όπως και το άρθρο 10γ του κανονισμού 3887/92 το οποίο αντικατέστησε, αφορούσε ειδικώς τη μείωση του ποσού της ενισχύσεως για βοοειδή σε περίπτωση μη τηρήσεως, όσον αφορά τα ζώα για τα οποία δεν υποβλήθηκαν αιτήσεις χορηγήσεως ενισχύσεως, των κανόνων περί καταγραφής και ταυτοποιήσεως που προέβλεπε ο κανονισμός 1760/2000.

51 Πάντως, δεν πρέπει εξ αυτού να συναχθεί ότι ο κανονισμός 796/2004 δεν περιλαμβάνει καμία σχετική διάταξη.

52 Πράγματι, στο πλαίσιο της μεταρρυθμίσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) που επήλθε με τον κανονισμό 1782/2003, του οποίου ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής προβλέπει ο κανονισμός 796/2004, οι κανόνες περί καταγραφής και ταυτοποιήσεως των βοοειδών του κανονισμού 1760/2000 εμπίπτουν εφεξής, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003, σε συνδυασμό με το παράρτημα ΙΙΙ, σημείο Α, ψηφίο 8, αυτού, στους κανόνες περί διαχειρίσεως, τους οποίους οφείλουν να τηρούν όλοι οι δικαιούχοι άμεσων ενισχύσεων στο πλαίσιο της υποχρεώσεως πολλαπλής συμμορφώσεως, τόσον εντός των κρατών που υιοθέτησαν το σύστημα άμεσων ενισχύσεων του τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού 1782/2003 όσο και εντός εκείνων που επέλεξαν, δυνάμει του άρθρου 68 του εν λόγω κανονισμού, τη μερική «ανασύνδεση» των ενισχύσεων για το βόειο κρέας που προβλέπει ο τίτλος IV του κανονισμού αυτού, τούτο δε τόσον ως προς τα βοοειδή για τα οποία δεν υποβλήθηκαν όσο και για εκείνα για τα οποία υποβλήθηκαν αιτήσεις χορηγήσεως ενισχύσεως.

53 Κατά τα άρθρα, όμως, 6, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003 και όπως προκύπτει από τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού, η παράβαση των κανόνων περί πολλαπλής συμμορφώσεως συνεπάγεται τις μειώσεις και τους αποκλεισμούς που προβλέπουν τα άρθρα 66 και 67 του κανονισμού 796/2004.

54 Επομένως, η μη τήρηση ως προς τα βοοειδή για τα οποία, όπως στην περίπτωση της κύριας δίκης, δεν υποβλήθηκαν αιτήσεις χορηγήσεως ενισχύσεως των κανόνων περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής του κανονισμού 1760/2000 εμπίπτει στα άρθρα 66 και 67, περί πολλαπλής συμμορφώσεως.

55 Αντιθέτως, τα άρθρα 57 έως 63 του κανονισμού 796/2004, στα οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, δεν έχουν εφαρμογή επί καταστάσεως όπως αυτή της κύριας δίκης, καθόσον προβλέπουν τις μειώσεις και τους αποκλεισμούς που εφαρμόζονται σε περίπτωση μη τηρήσεως των κριτηρίων επιλεξιμότητας των σχετικών με τις αιτήσεις χορηγήσεως κτηνοτροφικών ενισχύσεων.

56 Πράγματι, αφενός, όπως προκύπτει από το άρθρο 138 του κανονισμού 1782/2003 και από το άρθρο 59 του κανονισμού 796/2004, οι διατάξεις αυτές έχουν εφαρμογή, ως κανόνες που αφορούν τη μη τήρηση των κριτηρίων επιλεξιμότητας, μόνο στην περίπτωση κατά την οποία δεν έχουν τηρηθεί οι υποχρεώσεις περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής που προβλέπει ο κανονισμός 1760/2000 σχετικά με βοοειδή για τα οποία έχουν υποβληθεί αιτήσεις χορηγήσεως ενισχύσεως.

57 Αφετέρου, για τον ίδιο λόγο, τέτοιες διατάξεις, όπως προκύπτει από τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 796/2004, έχουν εφαρμογή μόνο σε κράτη μέλη τα οποία επέλεξαν τη μερική «ανασύνδεση» των ενισχύσεων για το βόειο κρέας και, επομένως, δεν εφαρμόζονται σε κράτη μέλη, όπως η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, που υιοθέτησαν εξαρχής το σύστημα της ενιαίας ενισχύσεως.

58 Βάσει των ανωτέρω, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει να αναδιατυπωθεί το υποβληθέν ερώτημα υπό την έννοια ότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95 έχει την έννοια ότι οι διατάξεις των άρθρων 66 και 67 του κανονισμού 796/2004 εφαρμόζονται αναδρομικώς επί αιτήσεως για χορήγηση κτηνοτροφικής ενισχύσεως, η οποία ratione temporis εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 3887/92 και η οποία κατέληξε σε αποκλεισμό από την ενίσχυση που προβλέπει το άρθρο 10γ του δεύτερου κανονισμού.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95

59 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή της αναδρομικής εφαρμογής της ηπιότερης ποινής απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και, επομένως, αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου της οποίας την τήρηση διασφαλίζει το Δικαστήριο και την οποία ο εθνικός δικαστής υποχρεούται να τηρεί (βλ., υπό αυτή την έννοια, αποφάσεις της 3ης Μαΐου 2005, C-387/02, C-391/02 και C-403/02, Berlusconi κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-3565, σκέψεις 67 έως 69, καθώς και Campina, προαναφερθείσα, σκέψη 32).

60 Έκφραση αυτής της αρχής αποτελεί, ειδικότερα, το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95, δυνάμει του οποίου απόκειται στις αρμόδιες αρχές να εφαρμόζουν αναδρομικώς, επί συμπεριφοράς συνιστώσας παρατυπία κατά την έννοια της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου, τις μεγαγενέστερες τροποποιήσεις που επέφεραν διατάξεις περιεχόμενες σε κοινοτική κανονιστική ρύθμιση ενός τομέα προβλέπουσα ηπιότερες διοικητικές κυρώσεις (βλ., υπό αυτή την έννοια, αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 1997, C-354/95, National Farmers' Union κ.λπ., Συλλογή 1997, σ. I-4559, σκέψη 41· Gerken, προαναφερθείσα, σκέψη 61· Campina, προαναφερθείσα, σκέψη 33, και της 24ης Μαΐου 2007, C-45/05, Maatschap Schonewille-Prins, Συλλογή 2007, σ. I-3997, σκέψη 55).

61 Όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, στον τομέα του ελέγχου των παρατυπιών που διαπράττονται στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, ο κοινοτικός νομοθέτης έθεσε, με τον κανονισμό 2988/95, ορισμένες γενικές αρχές και απαίτησε όπως όλοι οι κανονισμοί που διέπουν τους επί μέρους τομείς είναι σύμφωνοι προς τις αρχές αυτές (βλ., υπό αυτή την έννοια, απόφαση της 16ης Μαρτίου 2006, C-94/05, Emsland-Stärke, Συλλογή 2006, σ. I-2619, σκέψη 50 καθώς και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

62 Πρέπει, επομένως, να εξετασθεί αν οι προϋποθέσεις που εκτέθηκαν στη σκέψη 60 της παρούσας αποφάσεως πληρούνται σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης.

63 Προς τούτο, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι, όσον αφορά τα βοοειδή για τα οποία δεν έχουν υποβληθεί αιτήσεις χορηγήσεως ενισχύσεως, η μη τήρηση των περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής κανόνων του κανονισμού 1760/2000, ως προς την οποία έχει ratione temporis εφαρμογή, όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, το άρθρο 10γ του κανονισμού 3887/92, συνιστά «παρατυπία», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95, δεδομένου ότι η παραβίαση αυτή του κοινοτικού δικαίου ενδέχεται να έχει επιζήμιες συνέπειες για τον γενικό προϋπολογισμό των Κοινοτήτων (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Gerken, σκέψη 49).

64 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι πλήρης αποκλεισμός από το επίμαχο σύστημα κτηνοτροφικών ενισχύσεων για την προγενέστερη του ελέγχου δωδεκάμηνη περίοδο, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10γ, παράγραφος 3, του κανονισμού 3887/92, όπως ο αποκλεισμός που επιβλήθηκε στην υπόθεση της κύριας δίκης, συνιστά, προφανώς, «διοικητική κύρωση» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95 (βλ., υπό αυτή την έννοια, αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2002, C-63/00, Schilling και Nehring, Συλλογή 2002, σ. I-4483, σκέψεις 26 και 27, καθώς και Gerken, προαναφερθείσα, σκέψη 50· βλ. επίσης, κατ' αναλογία, προαναφερθείσες αποφάσεις National Farmers' Union κ.λπ., σκέψη 40, και Haug, σκέψη 21).

65 Τρίτον, ως προς το αν το σύστημα κυρώσεων υπέστη «μεταγενέστερη τροποποίηση», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95, υπενθυμίζεται ότι μετά την υποβολή της αιτήσεως για χορήγηση της κτηνοτροφικής ενισχύσεως, περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη, ο κανονισμός 3887/92 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με τον κανονισμό 2419/2001.

66 Όπως διαπίστωσε το ίδιο το αιτούν δικαστήριο και όπως δέχθηκαν όλοι οι ενδιαφερόμενοι που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, το άρθρο 39, παράγραφος 1, του δεύτερου αυτού κανονισμού, το οποίο, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, σημείο 11, στοιχείο α΄, του κανονισμού 118/2004, προβλέπει ανώτατο όριο μειώσεως για την περίπτωση μη τηρήσεως, όσον αφορά τα βοοειδή ως προς τα οποία δεν έχουν υποβληθεί αιτήσεις χορηγήσεως ενισχύσεων των κανόνων του κανονισμού 1760/2000 περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής, συνιστά «μεταγενέστερη τροποποίηση» του συστήματος κυρώσεων που προβλέπει το άρθρο 10γ του κανονισμού 3887/92. Πράγματι, το εν λόγω άρθρο 39, παράγραφος 1, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 10γ, αποβλέπει, στο πλαίσιο του συστήματος ενισχύσεων για βοοειδή που θέσπισε ο κανονισμός 1254/1999, να καταστήσει ηπιότερες τις κυρώσεις που επιβάλλονται στην περίπτωση μιας τέτοιας παρατυπίας (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Campina, σκέψεις 36 έως 38).

67 Αντιθέτως, οι απόψεις των υποβαλόντων παρατηρήσεις διίστανται ως προς το αν το σύστημα κυρώσεων που προβλέπουν τα άρθρα 66 και 67 του κανονισμού 796/2004, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ μετά τον κανονισμό 118/2004, συνιστά επίσης «μεταγενέστερη τροποποίηση», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95.

68 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η εφαρμογή της τελευταίας αυτής διατάξεως συνεπάγεται μια διαφορετική εκτίμηση εκ μέρους του κοινοτικού νομοθέτη ως προς τη συγκεκριμένη παρατυπία. Επισημαίνει, κατ' ουσίαν, συντασσόμενη με το Amt και την Ελληνική Κυβέρνηση, ότι ο κανονισμός 796/2004 αναδιάρθρωσε πλήρως και προσάρμοσε τις διατάξεις περί κυρώσεων στις νέες απαιτήσεις του συστήματος ενιαίας ενισχύσεως και πολλαπλής συμμορφώσεως που προβλέπει ο κανονισμός 1782/2003. Ούτε από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 796/2004 ούτε από την όλη οικονομία αυτού προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι κυρώσεις που προβλέπουν τα άρθρα 66 και 67 του κανονισμού αυτού τροποποιήθηκαν ούτως ώστε εφεξής να προβλέπουν την επιβολή ηπιότερων κυρώσεων σε ορισμένες περιπτώσεις παρατυπιών που διαπράχθηκαν κατά την περίοδο ισχύος του προηγουμένου συστήματος.

69 Αντιθέτως, ο R. Jager υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί εξ αρχής η εφαρμογή του κανονισμού 796/2004 απλώς και μόνον επειδή ο κανονισμός αυτός εντάσσεται στο πλαίσιο μεταρρυθμίσεως της ΚΓΠ. Πράγματι, το αιτούν δικαστήριο και οι αρμόδιες εθνικές αρχές έπρεπε να λάβουν υπόψη, στο μέτρο του δυνατού, τον κανονισμό αυτόν, προκειμένου να κρίνουν, κατόπιν συγκριτικού υπολογισμού βάσει των συγκεκριμένων στοιχείων της υποθέσεως της κύριας δίκης, αν η εφαρμογή των άρθρων 66 και 67 του κανονισμού αυτού έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή ηπιότερης κυρώσεως στην περίπτωση της εν λόγω παρατυπίας.

70 Επιβάλλεται σχετικώς να τονισθεί ότι, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 71 έως 73 των προτάσεών του, το σύστημα κυρώσεων που προβλέπουν τα άρθρα 66 και 67 του κανονισμού 796/2004 δεν έχει ως σκοπό να μεταβάλει τη φύση ή την αυστηρότητα των κυρώσεων που επιβάλλονται στο πλαίσιο του συστήματος ενισχύσεων για βοοειδή που θέσπισε ο κανονισμός 1254/1999, αλλά να προσαρμόσει τις κυρώσεις αυτές, από της ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 1782/2003, στο νέο κανονιστικό πλαίσιο που προέκυψε από την επελθούσα με τον τελευταίο αυτό κανονισμό μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, ώστε να διατηρηθεί η συνοχή του συστήματος κυρώσεων που επιβάλλονται στο πλαίσιο των σχετικών συστημάτων ενισχύσεων, λαμβανομένων υπόψη των αρχών που διέπουν τη μεταρρύθμιση αυτή. Επομένως, το σύστημα που προβλέπουν τα άρθρα 66 και 67 του κανονισμού 796/2004 δεν απηχεί διαφορετική εκτίμηση του κοινοτικού νομοθέτη ως προς τον πρόσφορο χαρακτήρα των κυρώσεων σε σχέση με τη σοβαρότητα της συγκεκριμένης παρατυπίας.

71 Πράγματι, όπως ιδίως προκύπτει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003, τη δεύτερη και εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού και πεντηκοστή πέμπτη και πεντηκοστή έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 796/2004, το σύστημα μειώσεων και αποκλεισμών που εφαρμόζεται στο πλαίσιο της πολλαπλής συμμορφώσεως έχει ως σκοπό να προτρέψει τους γεωργούς να τηρούν την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία στους διάφορους τομείς της πολλαπλής αυτής συμμορφώσεως ώστε να ενσωματωθούν στην ΚΓΠ οι κανόνες που σχετίζονται, ιδίως, με τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, το περιβάλλον και τις καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων.

72 Βεβαίως, όπως υπογράμμισε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία, τα άρθρα 10γ του κανονισμού 3887/92 και 39, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 118/2004, καθόσον προβλέπουν την επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση μη τηρήσεως, για τα βοοειδή ως προς τα οποία δεν υποβλήθηκαν αιτήσεις χορηγήσεως ενισχύσεων, των κανόνων του κανονισμού 1760/2000 περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής, μπορούν να θεωρηθούν ως επιδιώκοντα σκοπό ανάλογο με εκείνο της πολλαπλής συμμορφώσεως.

73 Πάντως, διαπιστώνεται ότι, κατόπιν της μεταρρυθμίσεως της ΚΓΠ, η τήρηση των κανόνων αυτών εντάσσεται εφεξής σε κανονιστικό κοινοτικό πλαίσιο ριζικώς διαφορετικό, το οποίο προβλέπει σύστημα στηρίξεως όχι πλέον της παραγωγής, αλλά του παραγωγού, υπό μορφή ενιαίας ενισχύσεως εξαρτώμενης από την τήρηση σειράς κανόνων σε τομείς όπως η δημόσια υγεία και η υγεία των ζώων, το περιβάλλον και η καλή διαβίωση των ζώων. Επομένως, οι κανόνες αυτοί εμπίπτουν πλέον σε γενικό σύστημα στο πλαίσιο του οποίου, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003, αφενός, επιβάλλονται επί όλων των δικαιούχων άμεσων ενισχύσεων, ως γενικοί κανόνες εφαρμοστέοι επί όλων των συστημάτων ενισχύσεων που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός, και, κατ' επέκταση, και πέραν του πλαισίου των συστημάτων ενισχύσεων για βοοειδή και, αφετέρου, συνιστούν κανόνες που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο της πολλαπλής συμμορφώσεως.

74 Έχοντας υπόψη αυτό τον σκοπό, ο κοινοτικός νομοθέτης προσάρμοσε το σύστημα μειώσεων και αποκλεισμών που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τηρήσεως των κανόνων περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής των βοοειδών, τους οποίους προβλέπει ο κανονισμός 1760/2000, όσον αφορά τόσο τη βάση υπολογισμού της κυρώσεως όσο και το ύψος αυτής, ώστε να αποφευχθεί απόκλιση σε σχέση με τους κανόνες περί πολλαπλής συμμορφώσεως που θέσπισε, εν τω μεταξύ, ο κανονισμός 1782/2003.

75 Ειδικότερα, όσον αφορά τη βάση υπολογισμού της κυρώσεως, δεδομένου ότι οι κανόνες αυτοί περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής των βοοειδών αποτελούν εφεξής μέρος των κοινών κανόνων προς τους οποίους οφείλει να συμμορφώνεται κάθε δικαιούχος άμεσης ενισχύσεως, οι μειώσεις και οι αποκλεισμοί που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τηρήσεως των κανόνων αυτών, οι οποίοι τίθενται με τα άρθρα 66 και 67 του κανονισμού 796/2004, εφαρμόζονται πλέον όχι μόνον επί των ποσών που εισπράττονται στο πλαίσιο των συστημάτων ενισχύσεων για βοοειδή, αλλά, όπως ορίζει το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003, επί του συνολικού ποσού των άμεσων ενισχύσεων τις οποίες προβλέπει ο δεύτερος αυτός κανονισμός.

76 Πρέπει, επίσης, να επισημανθεί σχετικώς ότι το συνολικό ποσό των άμεσων ενισχύσεων που καταβάλλονται στο πλαίσιο εφαρμογής της μεταρρυθμίσεως της ΚΓΠ δεν αντιστοιχεί στο συνολικό ποσό των άμεσων ενισχύσεων που εισπράττονται στο πλαίσιο των ρυθμίσεων που ίσχυαν προηγουμένως.

77 Όπως, πράγματι, προκύπτει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003, το συνολικό ποσό των άμεσων ενισχύσεων βάσει του οποίου καθορίζονται οι μειώσεις που προβλέπει ο κανονισμός 796/2004 γίνονται κατά την κλίμακα που προβλέπει το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003, καθώς και, ενδεχομένως, τηρουμένης της χρηματοπιστωτικής πειθαρχίας που προβλέπει το άρθρο 11 του κανονισμού αυτού.

78 Εξάλλου, το συνολικό ποσό ενδέχεται να επηρεαστεί από τη δυνατότητα που έχουν τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τα άρθρα 58 έως 63 του κανονισμού 1782/2003, να προβούν, όπως η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, σε περιφεροποίηση του συστήματος της ενιαίας ενισχύσεως, καθόσον μια τέτοια περιφεροποίηση συνεπάγεται τον κατ' αποκοπήν καθορισμό της ενιαίας ενισχύσεως υπέρ των εγκατεστημένων στις αντίστοιχες περιφέρειες δικαιούχων.

79 Όσον αφορά το ύψος της κυρώσεως, δεδομένου ότι οι κανόνες περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής των βοοειδών που προβλέπει ο κανονισμός 1760/2000 αποτελούν πλέον τμήμα των κανόνων που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο της πολλαπλής συμμορφώσεως, το ποσό αυτό δεν αντιστοιχεί πλέον σε μια αυτόματη μείωση της ενισχύσεως, υποκείμενη, ενδεχομένως, σε τήρηση ανωτάτου ορίου, υπολογιζόμενη βάσει του αριθμού των περιπτώσεων μη συμμορφώσεως σε σχέση με τον αριθμό των ζώων μιας εκμεταλλεύσεως, αλλά προκύπτει από την εφαρμογή προκαθορισμένων ποσοστών μειώσεως, το ύψος των οποίων κυμαίνεται σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003, αναλόγως της σοβαρότητας, της εκτάσεως, του διαρκούς χαρακτήρα και της επαναλήψεως της κάθε περιπτώσεως μη συμμορφώσεως, και βάσει των οποίων οι αρμόδιες αρχές, αφού, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 48, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, του κανονισμού 796/2004, εκτιμήσουν τη σοβαρότητα της μη συμμορφώσεως σε σχέση με κάθε έναν από τους κανόνες περί πολλαπλής συμμορφώσεως, μπορούν να αποφασίσουν να περιορίσουν ή να αυξήσουν το ποσοστό της μειώσεως ή και να μην επιβάλουν καμία μείωση.

80 Επίσης, δυνάμει του άρθρου 66, παράγραφος 3, του κανονισμού 796/2004, σε περίπτωση που διαπιστώνονται περισσότερες της μιας περιπτώσεις μη συμμορφώσεως σε έναν από τους τομείς που εμπίπτουν στην υποχρέωση πολλαπλής συμμορφώσεως, τα ποσοστά μειώσεως για κάθε περίπτωση προστίθενται μέχρις ενός ανωτάτου ορίου.

81 Εφόσον, όμως, πριν τεθεί σε ισχύ ο κανονισμός 1782/2003, οι κανόνες που πρέπει έκτοτε να εφαρμόζονται στο πλαίσιο της πολλαπλής συμμορφώσεως, πέραν εκείνων που αφορούν την ταυτοποίηση και την καταγραφή των βοοειδών που θέσπισε ο κανονισμός 1760/2000, δεν περιλαμβάνονταν στις προϋποθέσεις που έπρεπε να συντρέχουν για τη χορήγηση ενισχύσεων για βοοειδή, επομένως δε, δεν ενέπιπταν στους ασκούμενους από τις αρμόδιες αρχές ελέγχους, οι αρχές αυτές δεν μπορούσαν να διαπιστώνουν παράβαση τους στο πλαίσιο της εφαρμογής κυρώσεων σχετικών με τις ενισχύσεις αυτές.

82 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι, εφόσον το προβλεπόμενο από τα άρθρα 66 και 67 του κανονισμού 796/2004 σύστημα κυρώσεων συνδέεται άμεσα και στενά με την επελθούσα με τον κανονισμό 1782/2003 μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί αναλογικώς επί περιπτώσεως μη τηρήσεως των κανόνων αυτών περί ταυτοποιήσεως και καταγραφής των βοοειδών εμπίπτουσας, ratione temporis, στον κανονισμό 3887/92, διότι άλλως θα νοθευόταν το σύστημα πολλαπλής συμμορφώσεως που διαμόρφωσε ο κοινοτικός νομοθέτης στο πλαίσιο της μεταρρυθμίσεως αυτής.

83 Κατά συνέπεια, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί αν η εφαρμογή, εφόσον βεβαίως θα ήταν δυνατή, των διατάξεων αυτού του συστήματος κυρώσεων ή, ενδεχομένως, ορισμένων εξ αυτών θα συνεπαγόταν διοικητική κύρωση ηπιότερη σε περίπτωση όπως αυτή του R. Jager, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εφόσον το συγκεκριμένο σύστημα δεν συνιστά «μεταγενέστερη τροποποίηση», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95, του συστήματος κυρώσεων που προβλέπει ο κανονισμός 2419/2001, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 118/2004, δεν μπορούν οι περί αυτού ρυθμίσεις να προβληθούν σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης.

84 Αντιθέτως, όπως διαπίστωσε το αιτούν δικαστήριο και όπως δέχθηκαν όλοι οι ενδιαφερόμενοι που κατέθεσαν παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου, μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 39, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 118/2004, σε μια τέτοια περίπτωση. Πράγματι, η διάταξη αυτή, η οποία όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως, συνιστά «μεταγενέστερη τροποποίηση» του άρθρου 10γ του κανονισμού 3887/92, συνιστά, εφόσον ιδίως προβλέπει ανώτατο όριο μειώσεως, σύστημα ηπιότερων κυρώσεων σε σχέση με εκείνες που προβλέπει η δεύτερη διάταξη. Εναπόκειται, επομένως, στο αιτούν δικαστήριο να εφαρμόσει αναδρομικώς στην περίπτωση του R. Jager τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου 39, παράγραφος 1.

85 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95 έχει την έννοια ότι οι διατάξεις των άρθρων 66 και 67 του κανονισμού 796/2004 δεν μπορούν να εφαρμοστούν αναδρομικώς επί αιτήσεως χορηγήσεως κτηνοτροφικής ενισχύσεως εμπίπτουσας ratione temporis στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 3887/92, η οποία κατέληξε σε αποκλεισμό από την ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 10γ του κανονισμού αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

86 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

Το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία

των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, έχει την έννοια ότι οι διατάξεις των άρθρων 66 και 67 του κανονισμού (ΕΚ) 796/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή της πολλαπλής συμμόρφωσης, της διαφοροποίησης και του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς όπως τροποποιήθηκε και διορθώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 239/2005 της Επιτροπής, της 11ης Φεβρουαρίου 2005, δεν μπορούν να εφαρμοστούν αναδρομικώς επί αιτήσεως χορηγήσεως κτηνοτροφικής ενισχύσεως εμπίπτουσας ratione temporis στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 3887/92, της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1992, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2801/1999 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1999, η οποία κατέληξε σε αποκλεισμό από τη χορήγηση ενισχύσεως δυνάμει του άρθρου 10γ του κανονισμού αυτού.

(υπογραφές)